

Verdeső gally, lóbázó rongy
 a a szálat megbibálja, s
 s a könnyű hálón fölremeg a
 a csöpp mosónő válla.

Mióta mos? Hány éve márt
 Ma is; holnap és mindig.
 Száradó ingek ujjai
 titkos jelekkel intik...

Hajába költözik az ősz;
 s s ő mos csak — összetörve,
 A A gyermek felnő, elbukik
 s s egy udvart sétál körbe-

kkörbe; mint élő mutató
 Trója a lassu percet.
 É És vele ifjak, öregek,
 akiket vasravertek...

De nem!... E fájó megadást
 én fonom életükre.
 És alázatuk megaláz,
 mint cinkosságom tükre.

Szőjje az álmos szögletek
 prédaleső takácsa,
 a pók a hulló életek
 hálóját elmélázva, —

de nem az ifju képzelet!
 Az megfürdik a napba'
 s a hálón akadt sorsokat
 suhogva fölragadja.

Óh, felhőkkel vetélkedő
 ábrándom, büszke sárkány!
 Te vagy a fénylő zendülés,
 mely győz az udvar árnyán.

NŐK A MAI MAGYAR IRODALOMBAN

Irta: MÁNDY TERÉZ (Budapest)

Sokan vannak még ma is, akik lekicsinylően teszik félre a nőírók könyveit. Miért? — Oszlassuk el azokat az előítéleteket, melyek e kérdéshez fűződnek. Hisz a férfiaktól átvett „igazságok” terjesztésében, a nők helytelen láttatásában maguk a nők segédkeznek. A modern lélektan egyik szakirója szerint: „A női egyéniséghez látszólag konstitucionálisan tartozó teremtő és iniciatív készség hiánya sokkal inkább szexuális elfojtásokra és a belső küzdelmekre lekötött energiák inkomomiájára, mint valóban fennálló tulajdonságokra mutat”. Tehát a felszabadult, gátolatlan életösztönű nő éppen olyan munkára képes, mint a férfi. De! — a nők nagyrésze nem áll még ennek a teljes felszabadultságnak a fokán. A felszabadultság még csak látszólagos, még csak külsőség! Teli gátlásokkal, konfliktusokkal, belső küzdelmekben őrlődnek. A nők nagyrésze ezeket a lelki vívódásokat írja le — önéletrajz-ként, naplólalakban, levélformában vagy akár harmadik személyben. A mai nőírók lényegében nem fejlődtek messzire a Baskircsev Mária naplójától. Legtöbbjük nem látja meg az önmagán kívül álló dolgokat, nem tudnak önmaguktól elszakadni, munkáik teli kóros problémákkal, beteges meglátásokkal. Persze a férfiírók munkái sem duzzadnak az egészségtől és életerőtől. De mégis, a nők nagyobb hányada ad irodalomként az olvasó számára érdektelen önvivódásokat. Kétségtelenül, nemcsak ott van a hiba, hogy a női tehetséget az évszázados elnyomás, az ösztönök kényszerű elfojtása elsorvasztotta és hogy a nők pszichicailag még nem szabadultak fel, hanem a baj ott van, hogy a mai társadalom konzerválni igyekszik ezt az állapotot. Felszabadult, tisztalátású írásnak nehezen akad kiadója; mert azok a gátlások, melyek a nő tehetségét megbénítják a mai társadalom ideológiai támaszai. Szükség

van arra, hogy nőírók munkái fektessék alá a mai erkölcsöt, nők örökösjeinek a házasság szentségén és nők hitessék el a nőkről, hogy azok passzív, türelmes, alázatos báránycsók, önfeláldozó angyalok, vagy elhajzott bestiák; hazug, számító, hűtlen démonok. A nőt úgy láttatni, amilyen, se nem angyal, se nem ördög, hanem ember: ösztönlény és társadalmi lény, akinek a munkafolyamatban a férfi mellett van a helye és akinek a férfiakkal egyenlő joga van az élet minden síkján. A nőt így láttatni nem áll a társadalom érdekében. Mindezek a körülmények a magyar nőirodalomra fokozott mértékben érvényesek, hisz nálunk a férfi irodalom is fejletlenebb, mint a felszabadultabb országokban. A magyar irodalom és egyben a magyar nőirodalom lényegében ugyanazokat a hullámokat tünteti fel, mint a külföldi, legfeljebb csak több a hullámtörés, több a nehézség, több az akadály, nehezebben bontakoznak a tehetségek.

A mai magyar nőirodalom tulajdonképpen *Kaffka Margit-tal* kezdődik. Ő szakít a múlt század szentimentális szerelmi lírájával és szalóncsicsergéseivel; ő ad hangot a kor nőemancipációs törekvéseinek. Az első nő, aki nem a férfiak szövegét veszi át, hanem van új mondanivalója: tudatosítja azt, ami nemzedékek nőinek a tudata alatt élt. Míg *Szabóné Nogáll Janka* 1903-ban a *Szerelmes asszonyok* című novellagyűjteményében még mindig csak azt bizonyítja, hogy szerelem; nincs több, csak egy... Kaffka Margit *Levelek a zárdából* című írása már lázadzik a helytelen nevelési rendszer ellen, melyben a hibák gyökerét látja. Kaffka központi problémája az anyagilag és társadalmilag kiszolgáltatott magyar középosztálybeli nő helyzete és felszabadulási küzdelme. Kétségtelenül Kaffka is lényegében az őt emésztő problémákat akarta irodalmi síkon tisztázni, de ez összeesik a korszerű mondanivalóval, másrészt meglát magán kívül mást is: a magyar vidéki életet, a magyar dzsentri pusztulását, a háború borzalmát, az októberi forradalom szükségszerűségét.

A magyar nőirodalom nem fejlődött Kaffka óta, és mégis kevesen olvassák ma már, nem mintha az általa felvetett problémák azóta elintéződtek és aktualitásukat veszítették volna. Kaffka problémái fennállnak, csak más fejlődési szakaszba kerültek. De ugylátszik, hogy a mai olvasóközönség tényleg szívesebben menekül a történelmi multba és szívesebben veszi azt a happy-endes romantikát, melyet az írók és író-nők legnagyobb része feltálal. Másképp nem tudjuk megmagyarázni azt, hogy *P. Gulácsy Irén*, *Erdős Renée* sőt! *Bródy Lilli* is olvasottabbak, mint Kaffka.

A mai magyar nőirodalomról nehéz átfogó képet adni. Itt vannak még a régi és nap-nap után jelentkező fiatalok. Itt van pl. a 72 éves *Szakra* (gr. Teleki Sándorné), aki verses önéletrajzában találóan mondja: „Dehát ez már úgy van: ők engemet unnak, engem meg szívből rémitnek az ujak. Rémitnek, mert sajna! más nyelven beszéltünk, alig hihető, hogy egy csillagon élünk. — Vágyaik ijesztők. Céljaiktól félek — talán mert nem értem (Vagy más a mértékem?) — Hiszen, ami nekem, Szépség, Szentség, Szárnyak, az nekik csak gátlás, unva, unott béklyó, éppen csak elég jó, hogy az öregeket miattuk nevéssék, miattuk megvéssék.” Persze nem lehet csodálkozni azon, ha *Szakra* azt írja, hogy: „a monogám nő évezredek feljajdulása, tiltakozása a poligám férfi évezredek árulása ellen”, vagy ha ilyeneket mond a férfitel: „az egészen más, ha én vagy maga lépek félre! Mert ne feledje, hogy maga az asszony, a feleség, az anya.”

A régi írógenerációhoz tartozik *Szederkényi Anna*, az első magyar

hivatásos ujságíró, aki *Toll*, — a nő kezében című írásában a következőképpen nyilatkozik: „Nagy ur a toll. Nagyhatalom. Tud-e vele élni a nő? Akarja-e felismerni, hogy mivé lehet nemzete életében, ha tehetséget kapott. Érti-e tollal a kezében, hogy ez nem cafrang, selyemrongy, külső disz, nemcsak eszköz a hír, a dicsőség és az anyagi célok felé, hanem elhivatottság. Eszköz, hogy a nóból ne csak a „nagy nő”, hanem, a „Nagyasszony — Nagyasszonyunk” lehessen.” Szederkényi Anna valószínűleg jól harcolt ez irányban tollával, mert pl. az ő kezdeményezésére részesítik Szent István napján nemzeti jutalomban az ország legtöbbgyermekes anyáit.

Sokan vannak még régiek: *Dánielné Lengyel Laura*, *S. Bokor Malvin Ritók Emma*, a még férfinéven író *Vándor Iván*, stb., akik több évtizede ontják a regényeket, novellákat, cikkeket. Rég beérkezettek még: *Beczássy Judit* és *Kosáryné Réz Lola*, akinek legújabb kötetéről írja az *Uj Idők*, hogy a szegényember nehéz életéről úgy szól, hogy az nem lehangoló és nem felháborító, hanem az ember „szinte megirigyl azokat, akiknek napjai egyforma aprógyöngy módjára folydogálnak az Ur kezében a bölcsőtől a sirig.”

A legtermékenyebb és a legnépszerűbb író kétségtelenül *Erdős Renée*. 1931-ben 30 éves írói jubileuma alkalmával 30 kötetben adták ki műveit. Munkáinak száma azóta is emelkedett és népszerűsége nem csökkent. Utolsó könyvéből, a *Szent György vára* című regényéből próbáltuk megérteni, hogy mi az, amivel magához vonzza az olvasóközöniséget. Mit ad itt Erdős Renée? Először is romantikát! Magas sziklacsőcsön épült tornyos lovagvárat, bolthajtásos termekkel, tekervényes folyosókkal, titkos ajtókkal és elásott kincsekkel. Persze gyakran van holdvilágos éjszaka, amit a bagolyhuhogás és a denevér szárnycsattogtatása csak még misztikusabbá tesz. Nagy szenvedélyek lüktetnek, de csak lüktetnek, mert kiélésük a polgári erkölcsbe ütközne. Erdős Renée tehát az erotikát szentimentális sziruppá higitja és azt írja, hogy „megcsókolták egymást hosszú, boldog csókkal, a hold fénye alatt, a Virágillatban, a víz susogásában.” Erdős népszerűségének másik kelleke: a vallásosság. Van templom, kápolna, fészület, az emberek folyton imádkoznak és várják: hátba csoda történik. Az Erdős regény kelleke másrészt a detektívregényszerűség. Gyilkosságok, véres bonyodalmak! És végül: a magyar dzsentriélet és a diplomácia világának illuzióteli ábrázolása. — Erdős Renée irodalmi pályájának különböző szakaszai vannak. Az elfojtott erotikus vágyak tolmácsolásával vált népszerűvé. Aztán következett a katolikus vallás felvételének és a vallás-erkölcs hirdetésének korszaka. Mostanában egyszerűen üzleti szempontú regényeket ír, jól mendzseli magát, mindig fut valahol egy folytatásos regénye, mindenütt jelennek meg novellái, versei. Valamelyik nyilatkozatában azt írja: „mi, írók osszerezzünk magunkban, ha az elfelejtett könyvekre gondolunk az jutván eszünkbe, hátha a mi könyveink valamelyikével is megtörténhet ez az eset”. Ugyáltszik Erdős Renée már érzi könyveinek sorsát...

A másik népszerű író *P. Gulácsy Irén*, akit Szabó Dezső *Irodalom és történelem* című tanulmányában „a mors Hungarica tömör markotányosnéjának nevez, aki Singer üstben szabályszerűen főszereket bőlevű gulyást főz a magyar temetők hulláiból”.... „És a minden felelőségtől elriadó — idézzük Szabó Dezsőt — „a magyarság minden problémájához gyáva középosztályú csökevény — nagyon hazafiasnak, turánosan magyarnak duzzasztja a lelki pocakját, ha ezt a mákábris lőrét zabálja. Hogy szakadna meg belé!” Tény az, hogy a Fő-

városi Könyvtár évkönyve szerint a legolvasottabb könyv Gulácsy *Fekete vőlegény* című regénye volt. Másik két történelmi regénykoloszsusa a *Pax Vobis* (a Rákóczi-féle szabadságharc körképe) és a *Kallói kapitány* távolról se olyan népszerűek. Pedighát az utóbbi egy daliás várkapitány halálmegvető szerelmének diadalmas története. Ez valóban jó csemege azoknak, akik szeretik a romantikus olvasnivalókat, vagy talán a romantikus történet mégse ellensúlyozza kellőképpen a végletekig menő pontossággal megírt történelmi keret unalmát?

Népszerű még *Tormay Cecil*, aki a *Régi ház* biedermeier romantikájából a regresszív politika síkjára lépett, Ő szervezte meg az asszonyok ellenforradalmát és ő hívta életre a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetségét, a *M. A. N. Sz.-t*, melynek örökös, országos elnöknője. Az 1918–19-es éveket gyalázó *Bujdosó könyv-e* 5 kiadást ért el. Lapja, a *Napkelet* jól prosperál. Mostanában ő is nagyrészt történelmi regényeket ír és Assisi Szent Ferencet fordítgatja. Egyébként főleg külföldi babérokra pályázik. Sikerült beválasztatnia magát a *Szellemi Együttműködés* nemzetközi bizottságába Curie asszony helyére. A *Napkelet* szerkesztőségi közlése szerint külföldi tartózkodása alatt „a Szellemi Együttműködés nemzetközi bizottságának számos európaihírű tagjával kötött ismeretséget, akik különösen abból a szempontból szóltak elismerőleg a lapról, hogy az képet és tájékoztatást ad az európai érdeklődés középpontjában álló szellemi áramlatokról és irodalmi eseményekről.” A *Napkelet* a jövőben e programot beváltandó „külföldi krónikát” vezet be...

Hogy milyen sok író van Magyarországon, azt megállapíthatjuk többek között abból is, ha a *Napkelet*nek egy évfolyamát végignézzük. Az 1934-es évfolyamban pl. a következő írónők munkáiról jelent meg kritika: Liditt Julia: *Bánattó partján*; Brucknerné Farkas Gizella: *Vihar után*; B. Czeke Vilma: *Jézuska kertje*; Dittler Irén: *Az élet álma*; Horváth Árpádné: *Violaszin alkony*; P. Késmárky Róza: *Szent rögeszme*; Kolosy Elvira: *Cipruslombok*, Nagy Méda: *Asszonyoknak üzenem*; Stadler Frida: *Valaki vár engem*; Szilágyi Simon Erzsébet: *Én más vagyok, mint aki voltam*; Tarcsay Gizella: *Buzaszem*; Telléry M. Mária: *Édes tizenhét*; L. Vértes Lenke: *Könnyek kutja*; Zobor Eszter: *Ekerontó Borbála*; Zsigray Julia: *Kristálymuzsika*; Bobula Ida dr.: *Nő a XVIII. század magyar társadalmában*. Az ismertebb írónőkről megjelent kritikákat nem is említjük. Rengeteg nő ír a többi szépirodalmi lapba is, továbbá a képes újságokba, az újságok vasárnapi mellékletébe és természetesen a háztartási-, otthonművészeti-, kézimunka- és divatlapokba. Sok speciális női lap van. Minden politikai és társadalmi iránynak meg van a maga lapja. Kezdjük a sort a Magyar Uriasszonyok Lapjával; a polgári haladók sajtószerve: A dolgozó asszonyok lapja (a demokrata Bródy Ernőné szerkesztésében), a szociáldemokraták lapja: a Nőmunkás (Kéthly Anna szerkesztésében), a keresztény női tábor lapja: a Magyar nő (Schlachta Margit szerkesztésében), a feministák lapja: *A nő* mostanában megszűnt, viszont az Egyetemet és főiskolát végzett nők egyesülete ad ki most egy lapot: *Magyar Női Szemle* címen „szigoruan egyetememes magyar nemzeti világnézet alapján”. A lap egyébként felhívást intéz az egyesületi tagokhoz, hogy készüljenek a farsangkor tartandó Bagolybálra, mert „ha együtt dolgozunk, vigadjunk is együtt”. Másrészt levelezőlapsorozatot indítanak A jelenkor és a mult híres asszonyai címen. Sok nő ír a pedagógiai, gyermekvédelmi, anya és csecsemővédelmi lapokba.

Valószínűleg az írónők növekvő száma teremtette meg a Magyar Írók Köre megalapításának szükségét. Az egyesület 1927-ben léte-

sült, ma 300 tagja van, ami persze nem jelenti egyben a magyar nő-írók számát. A tagdíj u. i. 12 pengő és hát sok írónőnek nem telik erre. A Magyar írónők Körének továbbá nem tagja Tormay Cecil és a köréje csoportosulók se. Ők u. i. világnézeti alapon állnak és nyilván nem kapcsolódnak egy olyan egyesület munkájába, mely semmiféle világnézetet se ír zászlójára és melynek bárki, még haladó írónő is tagja lehet. Nézzük meg közelebbről a Magyar írónők Körének haladó tagjait. Itt van pld. *Ego*, ki kétségtelenül szociálisizű dolgokat ír ma is, persze messze elkanyarodott már a *Vas Ilona, bátor útjától*. Utolsó regénye a dr. *Barkó Miklósné*, amit a Magyar Hírlap közölt folytatásokban igen jellemzően egy érdekházasság története. A címszereplő a szociális eszmék megvalósítása és a konszolidált polgári élet között lavirozik. Végre is happy-ennel egyezetteti össze a kettőt. — *Várna! Zseni* is; tompított hangon ír mostanában, bár ez alig szükséges ma, amikor a nyomor-ábrázolás, a pacifizmus és az anyaság glorifikálása befogadott verstémák a mai társadalomban. A „baloldali” *Földes Jolán: Mária jól érett* című regénye sokatigérő indulás volt. Egy diáklány ügyesen megirt naplója ez. Izeltőnek idézzük belőle a következőket: „Rájöttem arra, hogy az anya tulajdonképpen a mai társadalom áldozata, A nőket a mai társadalom arra kényszeríti, hogy testüket a tőkével rendelkező férfinek eladják akár a törvényes prostitúcióban, amit a tőkés házasság jelent, akár pedig a törvénytelenben.” Következő, *Férjhez megyek* című regényével viszont Földes Jolán máris prostituálta magát. A félpengős regénysorozatban jelent meg ez a könyv, melyben a giccs: minden kelléke együtt van: szegénylányok karrierje, jóságos gyáros, dús-gazdag megrendelő, anyagi anyós és happy-endes szerelem, nem is egy hanem négy. Receptet is ad a férjifogásra: légy édesbús, búbajos, szende, andalító!

A legtehetségesebb a haladó írónők közül kétségtelenül *Szenes Piroska*. Drámai feszültségű novellái élményszerűek. Most megjelent *Egyszer élünk...* című regénye: egy medika naplója 1922-23-ból. Önéletrajz ez is, egy nagy szerelem története, de mégis maradéktalanul benne lüktet az ellenforradalom 3. évének levegője. Zalaegerszeg, zsidóüldözések, infláció, munkanélküliség, konjunkturagazdagok, ébredő magyarok, hadirokkantak, tányérsapkások, menekültek, kávéházi forradalmárok, stb. Hogy valóban haladó-e Szenes Piroska? „Nem hiszem, hogy teljesen tisztában lennék a történelmi materializmus mibenlétével”, — vallja naplójában — „a Kapitált elkezdtem, de azután abbahagytam. — Én nem azért vagyok szocialista, hogy maguk vagy akárki más elismerjen annak. Én bizony szégyen ide, szégyen oda, érzelemből vagyok szocialista.”

Haladó írásnak mondható *Szucsich Mária Tavasztól — télig* című naplója, mely a kisvárosi életet: a kasztszerű osztálytagozottságot, az urhatnám nyomort és a zárdai nevelés ferdeségeit vázolja: „Mindig csak azt kell hallani: Jó az Isten! Légy becsületes! Az Isten megbüntet! — de azért mindent úgy kell csinálni, ahogy azt a gazdagok csinálják, mert különben elhúzódnak az embertől. Nekik könnyű szép ruhát venni, nekünk nem lehet másként, csak ha a papa tiltott dolgokat csinál. Bizonyosan ők is tiltott dolgokat csinálnak.” Itt említjük meg *M. Hegyi Ilona Szövlányok* című írását, mely kétségtelenül többet ad a munkáslányok életéből, mint a Mikszáth-díjas Gergely Márta dagályos *Én, Máthé Erzsébet-je*. — Harcos haladó nőíró nem igen van — legfeljebb *Dömötör Teréz* néhány (Korunkban olvasott) novellája és *Csepeli Teréz: Csepel 1917* című írása számítható ide. — Nem ebbe az

összefüggésbe tartozik, de korszerű perspektívájú *Berde Mária és Berend Miklósné*. Ugy Berde Mária *Földindulás* című regénye, mint Berend Miklósné *Lüktető talaj-a* komoly női teljesítmény, ha nem is értünk egyet egyik világszemléletével sem.

És most nézzük az érem másik oldalát, Tul soká időztünk az egyik oldalon. Még azt a látszatot kelthetjük, hogy tulsúlyban vannak az önmagukon túllátó, a külvilág problémáiba kapcsolódó nőírók. Pedig nem! A giccs vezet! A filléres limonádéirodalom, a szirupos regény. Az átlagnőíró olyan regényeket ír, mint pl. Medveczky Bella: *Eszter-je*, ahol adva van egy zseni zseni és három nő; illetőleg adva van Eszter, aki a zseni muzsája szeretne lenni, de a másik két nő cselt sző ellene, mire ő a forróhangú Máriaóhoz megy feleségül. A zseninek most már kéne a muzsa, de már késő, mert Eszter hű marad az urához. — Vagy itt van pl. Megyery Sári: *És könnyűnek találtatott* című könyve. Egy nő küzdelme ez — a könnyű életért. Férje nem tudja eltartani, mit *tehetne* hát egyebet, mint hogy más eltartókat hajszol. Lényegében ugyanez a tárgya Kerék Anna Mária: *Egy férfi, aki nem akar című* posthumus naplójának is. „Sose legyen más életcélod, mint a pénz!” — írja és hajszolva váltogatja a pénzes férfiakat. Két évvel a könyv megírása után öngyilkos lett. Nem csodáljuk!

Érdekes, a modern lélektan szellemében megirt próbálkozás *Zemplényi Klára: Két szoba, hall-ja*. Egy nő dramatizált élettörténete ez. Sűrített jelenetekben mutatja be a ferde nevelési rendszert, mely frigiditásba, majd kényszerházasságba és végül öngyilkosságba kergeti áldozatát. Felületesebb lélektani regénykísérlet *Török Sophie Hinz tanársegéd ur* című regénye, mely inkább a felszíni jelenségeket írja le és nem a mélylélektani rugókat igyekszik feltárni. A felületi lélekábrázolás s helytelen lélektani szemszög, az emberek és dolgok hamis látatása egyébként csaknem az összes nőírókra, de a férfiírók nagyrésztére is jellemző. Hamis hangon szólnak, nem igaz, amit mondanak, emberképleteket és nem valódi embereket ábrázolnak regényben, novellában, drámában egyaránt. Természetesen ez nem zárja ki, sőt! előfeltétele nálunk a pályadíjak megnyerésének és az irodalmi beérkezésnek.

Meg kellene még említenünk számos hamis hűrt pengető női költőt, a hamis „igazságokat” terjesztő nőrovatot, hamis tanácsokat osztogató lelki klinikát üzenetekkel, fogadóórákkal, s végül a nagyrészt nők által mivelte s a gyermek gondolkozását ferdítő mese- és ifjúsági irodalmat. Meg kellene említenünk a nők szinpadi szerzeményeit, Melier Rózsi biztató drámai kísérleteit, Hatvany Lilli állítólagos külföldi sikereit és gr. Bethlen Margit darabjainak szinpadképtelenségét. Foglalkoznunk kellene a női ujságírókkal. *Adolf Dresler: Die Frau in Journalismus* című most megjelent könyvében csak három magyar ujságírónról tud: Megyery Elláról, Juhász Sáriról és Szekula Ágnesről. Sajnos több van! Nem győznénk felsorolni. Foglalkoznunk kellene a Megyery Ellák termelte útleírókkal, a számos női műfordítóval és a női szakmunkákkal: Dr. Csaba Margit bibliai idézeteket tartalmazó orvosi Könyveivel, Tomory Viola érdekes parasztpsichológiájával... stb, stb... De sajnos egy cikk keretében nem lehet mindenre kitérni.

Tudjuk, hogy sok mindennel nem foglalkoztunk, tudjuk, hogy sok név maradt ki. Dehát a Magyar Asszonyok lexikonjában mi sem találtuk meg az emigrációban élő valóban tehetséges költőnőnek *Lányi Saroltának* a nevét. Viszont K. Lányi Piroskáról, aki a Magyar Uriaszonyok Lapjának munkatársa és aki a Milliók könyve számára a

Rajta, házasodjunk! című regényt fordította, sok mindent megtudtunk itt. Megtudtuk, hogy 1926 februárjában ment férjhez, hogy Olaszországban, Ausztriában és Németországban utazott, hogy beszél magyarul, németül, franciául és hogy a sportok közül az uszást kultiválja. A lexikonnak van igaza. Ezek a K. Lányi Piroskák a jellemzők a mai magyar nőirodalomra.

HEINRICH HEINE: NÉMETORSZÁG

Átköltötte: FALUDY GYÖRGY (Budapest)

BESZÉLGETÉS — A RAJNÁVAL

*Éjjélt ütött, hogy átlépve a gáton
a holdas víz partjához mentem le,
s az örvények közt egy fehér hullámról
megszólitott t a Rajna Szeleme:*

— „Te vagy, fiam? Régesrég várlak téged;
azt hittem: már nem látom arcodat,
pedig egykor még szűk nadrágban nézted
Düsseldorfnál kanyargó partomat,

*s pajtásaiddal itt jártál a rétek
dús illatában, hol szénát kaszáltak,
s estére még anyád várt vissza téged,
s a Kreuzzeitung nem átkozott vasárnap.*

*Pedig emlékszem: partomon idézted
a kigyúlt idő minden jelszavát,
s germán sörtől vastag nyakunkra kérted
az Arras-i ügyvédet s a halott Jean Marat-t.*

*S a vértől sem féltél és elszavaltad
Saint Justtel: hogy, ha a föld megremeg,
vagy egy buta folyó kiönt s úgy hálnak
ezrével, mint legyek, az emberek —*

*akkor talán ezúttal sem lesz kár, ha
lámpásra húznak negyven herceget,
s ötszáz nemest, hogyha egy Új Világra
hasad az ég a lámpavas felett.*

*Ugy nézted a tricollort, mint az istent,
s vártad, zavaros fejű kisdíák,
a guillotinet s a felelős minisztert,
a parlamentet s a demokráciát...*